

DALLAS

Private Analytics & Reconnaissance Company

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РОСІЙСЬКО-ІРАНСЬКИХ ВІДНОСИН ПІСЛЯ ІРАНЬКО-ІЗРАЇЛЬСЬКОГО КОНОФЛІКТУ

аналітичний огляд
липень 2025

КОРОТКИЙ ОГЛЯД

Події ірано-ізраїльського конфлікту дали багатьом можливість стверджувати, що Росія показала себе ненадійним партнером, який зраджує своїх союзників. Втім цей аналітичний огляд покликаний подивитися на ірано-російські відносини крізь призму російських пріоритетів на даному етапі російсько-української війни.

Зокрема, аналітичний огляд демонструє низку документів, що містяться в базі даних приватної аналітично-розвідувальної компанії DALLAS, що проливають світло на рівень ірано-російських відносин. Робиться висновок, що союз цих двох країн будується на схожості політичних режимів, чого достатньо для консолідації зусиль на міжнародній арені. Але в іншому – це одностороннє партнерство, де Іран грає другу партію. Натомість, Іран успішно виконував свою допоміжну роль і усіляко сприяє Росії нарощувати власні спроможності для продовження агресивної війни в Україні.

В подальшому в огляді викладена позиція РФ щодо Ірану під час конфлікту на Близькому Сході та аналізуються стратегічні пріоритети Росії. Визначено, що замість військової допомоги своєму союзнику, РФ намагалася використати ірано-ізраїльський конфлікт з максимальною користю для себе. Зокрема, в інтересах Кремля було подати себе американській стороні як помічника, співрозмовника з усіх питань у світових справах, таким чином формуючи собі додаткову модальність виходу з міжнародної ізоляції, супутньо вирішуючи три ключових завдання:

- зміщення фокусу глобальної уваги від України;
- перенаправлення військової допомоги США;
- зростання цін на нафту для підтримки російської економіки.

Визначено, що головним стратегічним інтересом РФ на Близькому Сході є підтримка постійної напруженості в регіоні.

В огляді також представлені власні висновки з аналізу інформаційного поля, в контексті можливої інформаційної операції РФ, що має на меті продемонструвати дистанціювання від Ірану. Визначено, що ця операція може мати фіктивний оманливий характер, що створює хибну картину реальності та переслідує дві мети:

1. можливість зберегти діалог з США, які, по суті, виступили стороною конфлікту на боці Ізраїлю;

2. і, як наслідок, повернутися до стратегії посередника в конфлікті для виходу з міжнародної ізоляції.

Серед запропонованих висновків вказується, що Російська Федерація не має на меті залишити Іран наодинці. Поточна російська стратегія ведення гібридних війн потребує використання сторін конфлікту у вигляді власних проксі. Така роль відведена Ірану – при чому для РФ не буде суттєво важливим, чи буде Іран з ядерною програмою, або чи зміниться там влада, головним завданням РФ лишається тримати Іран в залежності від російської обмеженої допомоги. Росія може продовжувати обіцяти поставити системи ППО, або запропонувати постачання власних БПЛА – фактично модернізованих іранських, виробництво яких РФ успішно масштабувала.

Цей огляд може бути корисним журналістам, розслідувачам, фахівцям у сфері міжнародних відносин та дослідникам Росії.

ЗМІСТ

Короткий огляд	2
Про Dallas PARK	5
Вступ.....	6
Аналіз російсько-іранських відносин на основі розвідувальних даних ресурсу Dallas PARK.....	8
Наслідки відмови РФ від підтримки Ірану в ірансько-ізраїльському конфлікті	12
Позиція Кремля щодо Ірану	12
Інтереси Росії в контексті протистояння із Заходом	14
Зміщення фокусу глобальної уваги від України.....	15
Перенаправлення військової допомоги США	15
Зростання цін на нафту підтримує російську економіку.....	15
Дистанціювання Росії від Ірану	16
Висновки.....	19
Використані джерела	21

DALLAS

Private Analytics & Reconnaissance Company

ПРО DALLAS PARK

DALLAS Private Analytics & Reconnaissance Company — приватна команда експертів з безпеки та аналітиків, об'єднана спільною місією: викривати воєнну економіку Росії, її військово-промисловий комплекс та іноземних учасників, які сприяють її виживанню. Із моменту повномасштабного вторгнення Росії в Україну у лютому 2022 року західні країни запровадили широкомасштабні санкції, спрямовані на підірив її військових та індустріальних спроможностей.

З 2014 року наша команда послідовно викривала або допомагала викривати ключові елементи воєнної економіки Росії — у тісній співпраці зі ЗМІ та розвідувальними службами. Наша команда керує глобальною мережею перевірених джерел, багато з яких базуються в Росії, Китаї та ЄС. Завдяки цим контактам, а також потужній сигнальній розвідці, ми можемо відстежувати інфраструктуру війни Кремля в реальному часі.

На нашому ресурсі dallas-park.com ми створили унікальну базу даних, засновану на зливах російських інформаційних ресурсів, дамнів електронних пошт російських посадовців, військовослужбовців та підприємств ВПК.

Ми співпрацюємо з журналістами, слідчими та дослідниками по всьому світу, щоб публікувати гучні розслідування про Росію та її партнерів по всьому світу. Ми також підтримуємо медіафахівців у розслідуванні ланцюгів постачання, схем обходу санкцій та діяльності прихованих фігурантів, що сприяють війні Росії проти України.

ВСТУП

Коли 13 червня спалахнула війна між Ізраїлем та Іраном з безпрецедентними ракетними ударами, більшість світу була шокована відкритою війною двох потужних держав та занепокоєна подальшою ескалацією. Однак за лаштунками конфлікту з'явився тихий бенефіціар – Російська Федерація.

Навіть коли Іран, давній союзник Москви, зазнав нападу з боку Ізраїлю, підтриманого США, реакція Кремля обмежилася протокольним засудженням. Для Росії, яка застрягла у своїй тривалій та провальній війні в Україні, конфлікт між Іраном та Ізраїлем став рідкісним збігом геополітичних можливостей – шансом змістити увагу світової спільноти, підірвати розподіл ресурсів Заходом, збільшити прибутки від продажу нафти та капіталізувати на своїй участі у дипломатичних процесах.

Примітно, що далека від прямої демонстрації солідарності реакція Москви на ірано-ізраїльську війну, відбулася слідом за падінням іншого її союзника, спільного з Тегераном, – режиму Асада в Сирії. А це підкреслює розвиток тенденції: Росія стала слабкою на геополітичній арені, та все більше готова залишати своїх партнерів напризволяще перед обличчям прямих загроз, надаючи пріоритет власним стратегічним інтересам.

Росія засудила удари Ізраїлю та США по Ірану як порушення міжнародного права, хоча сама постійно завдає ракетні удари по мирних містах України, а також висловила занепокоєння щодо ризику ядерної катастрофи. Але незважаючи на угоду про стратегічне партнерство з Іраном до 2025 року – і навіть на те, що іранські дрони підсилили російську воєнну агресію в Україні – Москва не наважилася надати Тегерану пряму допомогу.

Ця відмова від втручання виявила холодний стратегічний розрахунок. Російські військові ресурси застрягли у війні в Україні. Навіть якби Іран попросив військової допомоги, Росія не має можливості вести боротьбу на другому фронті. Пріоритетом Москви залишається збереження захоплених територій на сході та півдні України, а не ядерні амбіції союзного Тегерана. Крім того, режим Путіна прагне підтримувати делікатні відносини зі США у контексті мирних зусиль Трампа щодо завершення війни в Україні.

Більше того, ірано-ізраїльська війна принесла Російській Федерації очевидні вигоди. Відео ракетних ударів по Тегерану і Тель-Авіву заповнили

світові новини, і російська війна в Україні, засуджена цивілізованим світом, тимчасово зникла з перших шпальт. Західні уряди та провідні ЗМІ змістили свою увагу, пом'якшивши нагальність суворіших санкцій проти РФ та більшої військової допомоги Україні.

Конфлікт безпосередньо вплинув на американське постачання озброєння. Сучасні системи, такі як перехоплювачі протиповітряної оборони та боєприпаси для захисту від дронів, які раніше були призначені для України, були перенаправлені для підкріплення Ізраїлю та американських військ у Перській затоці. Ослаблення обороноздатності України є прямою перевагою для експансіоністської стратегії Росії.

Росія, яка перебуває під жорсткими західними санкціями, все ще експортує величезні обсяги нафти — переважно до Китаю, Індії та деяких країн Глобального Півдня. Конфлікт на Близькому Сході викликав побоювання щодо перебоїв у постачанні через Ормузьку протоку, що спричинило стрибок цін на нафту. Навіть помірне, але стійке зростання цін збільшує доходи Кремля, допомагаючи фінансувати його війну та запобігати зниженню “стелі” цін на російську нафту у нових пакетах санкцій.

Іронічно, Росія використала конфлікт, щоб нав'язати себе як потенційного посередника у мирних переговорах. Пропозиції Москви щодо посередництва у встановленні миру між Іраном та Ізраїлем можуть бути не надто переконливими, але мають сильний символізм для її пропаганди. Росія позиціонується в регіоні не як агресор в Україні, а як “миротворець” на Близькому Сході, намагаючись пом'якшити статус ізгоя.

Цей аналіз розглядає, чому ірано-ізраїльська війна засвідчила, що Росія втратила силу на геополітичній арені та перетворилася на ненадійного союзника, а з іншого боку — використала її для покращення власних позицій. У цьому контексті ми аналізуємо російсько-іранські відносини, використовуючи також дані з перехоплення електронного листування російських посадовців з веб-ресурсу DALLAS PARK, які проливають світло на те, як Кремль просуває власні інтереси на Близькому Сході та використовує для цього своїх союзників.

АНАЛІЗ РОСІЙСЬКО-ІРАНСЬКИХ ВІДНОСИН НА ОСНОВІ РОЗВІДУВАЛЬНИХ ДАНИХ РЕСУРСУ DALLAS PARK

На момент публікації цього звіту, користувачам ресурсу DALLAS доступні дампи пошт низки важливих російських персон, які дають можливість заглибитись в тему російсько-іранських відносин. Зокрема, вони поглиблюють знання про рівень економічного та військового співробітництва між двома державами.

В контексті економічної співпраці, користувачам ресурсу DALLAS доступні два джерела:

- Перше джерело – це архів пошти **Александра Бабакова**, заступника голови Держдуми РФ, відповідального за налагодження Росією міжпарламентських відносин та за зв'язки зі співвітчизниками за кордоном. Він адмініструє діяльність російської “п'ятої колони” за кордоном як частини з російської масштабної політики з проведення активних заходів і гібридного впливу РФ на міжнародній арені¹.
- Друге джерело – це архів пошти екс-депутата Держдуми РФ, директора російського “Центру вивчення країн Близького Сходу та Центральної Азії”, та пропагандиста **Семьона Багдасарова**².

Зокрема, завдяки документам з пошти Багдасарова розслідувачам вдалося встановити, що ця особа була і, вірогідно, досі є посередником між російськими та іранськими юридичними особами. Зокрема, для обходу Росією санкцій. Наприклад, з листувань стало відомо, що станом на 2023 рік на 5 російських ТЕЦ (Новогорьковська, Владимирська, Пермська, Академічна, Іжевська) потребували термінового обслуговування газові турбіни (9 шт.) та компресори. Так само росіянам бракувало низки витратних запчастин, які неможливо було купити через санкції. Відповідно, Багдасаров виступив посередником у налагодженні співпраці з іранською компанією PESG Group.

¹ <https://informnapalm.org/ua/babakovleaks/>

² <https://informnapalm.org/ua/bagdasarovleaks-zlam-eks-deputata-derzhдумы-rf-seme/>

Серед багатьох питань ірансько-російських відносин, що доступні в пошті Багдасарова, найбільш важливими для росіян були такі питання, зокрема:

- врегулювання заборгованості перед ДК "Росатом" зі зведення другого і третього блоків АЕС "Бушер".
- обмін російських енергетичних і промислових компаній з іранськими партнерами технологіями, організація спільного виробництва (у т.ч. в Росії) і ремонту газотурбінних установок.
- розробка і реалізація проектів з будівництва малих і середньотоннажних заводів СПГ на території Ірану.
- розроблення та реалізація проєкту зі створення в Ірані газового хаба з метою постачання енергоресурсів до країн Середньої та Південної Азії, Перської затоки.

Це дозволяє ідентифікувати ключові економічні питання російсько-іранських відносин - обхід санкцій та енергоресурси. Фактично, це те, що об'єднує ці два авторитарні режими.

З точки зору військового співробітництва, на ресурсі DALLAS користувачі можуть самостійно дослідити поштовий архів очільників російського виробника БПЛА **ТОВ "Альбатрос"**. Зокрема, архів містить дані про те, як директора цього підприємства **Алексєя Флорова** та його команду інженерів залучили до керівництва проєктом локалізації ударних іранських дронів "Shahed-136"³ на території особливої економічної зони "Алабуга" в російському Татарстані.

Завдяки цьому архіву вдалося дізнатися:

- інформацію щодо проектної потужності заводу в Алабугі;
- дані про вартість його спорудження;
- які іноземні комплектуючі використовують у виробництві російських дронів;
- імена причетних до виробництва.

Але це не всі цінні документи, що містить архів пошти російського виробника БПЛА, Цінним для журналістських розслідувань та правоохоронних органів стали списки співробітників "Алабуги", які відправлялися в відрядження в Іран. Характерно, **що для відряджень обирали людей одночасно зі знаннями мов, машинобудування, безпілотників та спеціалістів у військовій галузі. Деякі зі співробітників в 2023 році сукупно провели в Ірані майже 80 днів.**

³ <https://informnapalm.org/ua/cybint-zlam-rosiiskoho-vyrobnyka-bpla-part-1/>

Результат співробітництва у сфері виробництва БПЛА відомий. Росія успішно адаптувала іранську технологію, суттєво наростила виробництво і удосконалила стійкість БПЛА “Герань” до впливу українських систем радіоелектронної боротьби⁴. За даними української військової розвідки, Станом на кінець травня 2025 року темпи виробництва Росією “Shahed-136/Герань-2” становлять близько 2700 дронів на місяць. Ця оцінка темпів виробництва “Шахедів” свідчить про п’ятикратне зростання у порівнянні з літом 2024 року⁵.

Таким чином, на додачу до інформації з відкритих джерел про співпрацю двох авторитарних держав, унікальні документи і дані, що містяться в архівах DALLAS дозволяють глибше подивитися на відносини РФ та Ірану.

Росія називає себе союзником Ірану. І це дійсно так. Досвід Ірану щодо функціонування під санкціями знадобився Росії для переведення власної економіки під санкційні реалії. Спочатку після незаконної анексії українського Криму в 2014 році, а пізніше і після повномасштабного вторгнення в Україну в 2022 році. Навіть сам факт того, як Росія здійснила оплату за технологію виробництва “Шахедів” вказує на адаптацію до довготривалого існування під санкціями. Фактично, угода про купівлю БПЛА породила приховану платіжну мережу, що включала перекази золота та країни-посередники для обходу західних санкцій, що значно ускладнювало зусилля міжнародної спільноти щодо забезпечення експортного контролю.

Втім, партнерство Ірану та РФ виглядає дещо одностороннім. Більше дивідендів отримала саме РФ. Росія розвивала в Ірані атомну програму і будує АЕС. Росія розвиває в Ірані програму будівництва газотранспортної мережі зрідженого природного газу. Все це не тільки питання інфраструктури - це проникнення в Іран та посилення власного контролю руками російських держкорпорацій.

Це стосується і військової сфери, оскільки Москва в обмін на безпілотики-шахеда не надала Тегерану військову техніку, космічну техніку і, врешті-решт, ядерні технології, на які в Тегерані розраховували. В іранській пресі можна часто зустріти незадоволення тим, що Росія не постає свої озброєння навіть за вже підписаними контрактами.

Фактично, дві країни об’єднує тільки схожість політичних режимів – авторитаризм, а також антизахідна риторика і спроба збудувати блок країн так званого Глобального Півдня на противагу Заходу.

4 <https://dallas-park.com/uk/udar-po-rosijskomu-virobnicztvu-anten-chomu-cze-vazhlivo/>

5 <https://forbes.ua/news/rosiya-viroblyae-2700-shakhediv-na-misyats-mayzhe-stilki-zh-imitatoriv-gur-09062025-30369>

Цього достатньо для консолідації зусиль на міжнародній арені. Але в іншому – це одностороннє партнерство, де Іран грає другу партію. Натомість, Іран успішно виконував цю роль і усіляко допомагає Росії нарощувати власні спроможності для продовження агресивної війни в Україні.

НАСЛІДКИ ВІДМОВИ РФ ВІД ПІДТРИМКИ ІРАНУ В ІРАНЬСЬКО- ІЗРАЇЛЬСЬКОМУ КОНФЛІКТІ

Позиція Кремля щодо Ірану

13 червня 2025 року Армія оборони Ізраїлю розпочала військову операцію проти Ірану, націлену на об'єкти, пов'язані з ядерною програмою, ключову інфраструктуру країни, її військово-політичне керівництво та науковців. З кожним днем ситуація загострювалася і кульмінацією став ракетно-бомбовий удар авіації США по іранських ядерних об'єктах в Ісфахані, Фордо і Натанзі.

Росія однією з перших засудила Ізраїль за нанесені удари і заявила про необхідність деескалації та негайного припинення вогню. Туреччина і Китай, які також підтримують відносини з Іраном, вчинили так само. Однак Російська Федерація, що позиціонує себе союзником Ірану, обмежилась лише гучними заявами.

На початку цього року російський диктатор Путін провів зустріч у Кремлі з іранським лідером, підписавши нову угоду про стратегічне партнерство, яка мала на меті зміцнити союз між країнами⁶. Однак після понад тижня авіаударів з боку Ізраїлю та США ця співпраця виявилася малоефективною для Тегерана.

Договір про всеосяжне стратегічно співробітництво між РФ та Іраном здебільшого містить декларативні і розмиті формулювання. Зокрема, він ні в якому разі не може вважатися договором про воєнний союз. Після підписання Москва одразу наголосила на цьому, зазначивши, що про військову допомогу в разі війни не йдеться⁷.

Водночас, аналіз заяв і політичних подій свідчить, що Іран усіляко намагався заручитися російською підтримкою. Зокрема, в самий розпал двостороннього обміну ракетними ударами, 16 червня парламент Ірану ратифікує договір з Росією⁸.

Росія натомість не тільки не вчиняла якихось конкретних дій, а навпаки продукувала суперечливі заяви. Зокрема, після заяви президента США

6 <http://www.kremlin.ru/supplement/6258>

7 <https://www.rbc.ru/politics/17/01/2025/678a16759a7947fd8bd01120>

8 <https://www.rbc.ru/rbcfreenews/684f3e0b9a79476cc3eb6c0a>

Дональда Трампа про “безумовну капітуляцію” Ірану⁹, заступник глави МЗС РФ Сергій Рябков заявив, що Москва застерігає Вашингтон від надання прямої військової допомоги Ізраїлю, навіть від спекулятивних заяв із цього приводу¹⁰. Втім, того самого дня, під час спілкування російського президента з представниками іноземних агентств Путін заявив, що Іран у ці дні не просив Росію про допомогу. Також, диктатор згадав, що Росія пропонувала “іранським друзям” працювати в галузі ППО, але великого інтересу партнери не виявили¹¹. Тут варто згадати, що в 2024 році, коли Ізраїль атакував Іран вперше і знищила низку російських зенітно-ракетних комплексів С-300, Росія не передала Ірану досконаліші системи ППО, як на це розраховували в Ірані.

Тегеран ще наприкінці 2023 року домовився з Москвою про закупівлю ЗРК С-400, а також Су-35, бойових гелікоптерів Мі-28 і тренувальних літаків Як-130, але отримав тільки останні. Виробничі проблеми в Росії та дипломатичний тиск з боку інших країн Перської затоки змусили її відмовитися від постачання більш сучасного та потужного озброєння¹².

Замість військової допомоги РФ намагалася використати ірано-ізраїльський конфлікт з максимальною користю для себе. Зокрема, російський диктатор пропонував свої посередницькі послуги президенту Трампу, обіцяючи вплинути на сторони конфлікту для його завершення, втім американський лідер порадив російському вирішувати власну проблему, а не Ірану¹³.

Слід зазначити, що Іран не припиняв спроби отримати хоч якусь допомогу від РФ, особливо після ударів США по ядерних об’єктах. Так, верховний лідер Ірану Алі Хаменеї попросив кремлівського диктатора про допомогу в листі, який мав передати міністр закордонних справ Аббас Арахчі на зустрічі в Кремлі 23 червня¹⁴.

На цій зустрічі обізнані з переговорами посадовці повідомили, що Арахчі попросив Путіна про нові системи протиповітряної оборони та допомогу у відновленні ядерної енергетичної мережі. Натомість, окрім запевнень в підтримці, щирій дружбі та засудження ударів по Ірану, кремлівський диктатор **ще раз підтвердив, що Росія не постачає зброю для протидії ізраїльським атакам.** Путін заявив, що інтерес

9 <https://time.com/7295400/trump-us-iran-israel-war-khamenei-strike-fordow-unconditional-surrender/>

10 <https://www.interfax.ru/world/1031818>

11 <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cwygv9z99nlo>

12 <https://www.wsj.com/world/israels-strike-on-iran-also-hit-russian-arms-industrys-once-strong-image-2b986ba7>

13 <https://www.newsweek.com/trump-putin-iran-deal-ukraine-war-russia-2089972>

14 <https://www.reuters.com/world/china/irans-supreme-leader-asks-putin-do-more-after-us-strikes-2025-06-23/>

Ірану до російської техніки знизився, і Тегеран не висував конкретних нових запитів¹⁵.

Ірану складно приховати своє розчарування, втім, маючи незахищене небо та без допомоги своїх союзників, він був змушений пристати на пропозицію США про припинення вогню. Як зазначають аналітики, зокрема Тіно Санандаджі, шведсько-іранський дослідник Стокгольмської школи економіки:

“В Ірані скаржаться на те, що Китай і Росія, замість того щоб бути справжніми друзями, використовують ізоляцію Ірану, щоб отримувати дешеві природні ресурси, продаючи Ірану другосортну військову техніку за завищеними цінами, іноді навіть не доставляючи обіцяне обладнання”¹⁶. Це твердження співзвучне із висновками, наведеними в попередньому розділі.

Інтереси Росії в контексті протистояння із Заходом

Росія лише одного разу безпосередньо втрутилася в конфлікт на Близькому Сході – у Сирії. В усіх інших випадках вона надавала перевагу дипломатії та збереженню нейтралітету. Кремль традиційно позиціонує себе як посередника, підкреслюючи, що Росія – єдина країна, з якою готові вести діалог усі сторони конфліктів у регіоні. Це традиційна для Росії стратегія ведення гібридної війни – коли замість прямої участі в конфлікті РФ видає себе за третю сторону, миротворця чи посередника.

Як вже було встановлено раніше, Іран сприймається Росією як опора ведення власної політики, а не як самостійний гравець. Росія готова використовувати ресурсну базу Ірану за мінімальних власних затратах. Відповідно, хід нинішнього конфлікту вчергове показав, що Кремль не поспішає псувати відносини з монархіями Перської затоки і розривати зв'язки з Ізраїлем.

Описана вище спроба Путіна запропонувати власні послуги Трампу для посередництва в достатній мірі ілюструє цю стратегію. **В інтересах Кремля було подати себе американцям як помічника, співрозмовника з усіх питань у світових справах, таким чином формуючи собі додаткову модальність виходу з міжнародної ізоляції**. Щоб говорити про що завгодно, крім України. Втім ця стратегія провалилась.

Окрім питання посередництва, існує низка чинників, які вказують на важливість для Росії іранського союзника як подразника в регіоні:

¹⁵ <https://www.wsj.com/world/russia-putin-israel-iran-trump-4c89855e?st=CcfPVL>

¹⁶ *ibid*

Зміщення фокусу глобальної уваги від України.

Після того, як кадри ракетних ударів по Тегерану і Тель-Авіву заповнили світові новини, війна в Україні була тимчасово витіснена з перших шпальт. Для Росії це було критично важливою відстрочкою. Західні уряди, ЗМІ та громадська думка змістили акценти, впливаючи на швидкість політичного і дипломатичного процесів, пов'язаних із санкціями проти РФ та військовою допомогою для України.

Кремль в такий спосіб використав напади ХАМАС в Ізраїлі в жовтні 2023 року для просування кількох інформаційних операцій, спрямованих на зменшення підтримки та уваги США і Заходу до України. Зокрема в інформаційний простір РФ поширювала наративи, звинувачуючи Захід у нехтуванні конфліктами на Близькому Сході на користь підтримки України і стверджуючи, що міжнародне співтовариство перестане звертати увагу на Україну. Зокрема, ці наративи Кремля були спрямовані на західну аудиторію, щоб вбити клин у військову підтримку України та деморалізувати українське суспільство, стверджуючи, що Україна втратить міжнародну підтримку. Також ці наративи мали намір запевнити російську внутрішню аудиторію в тому, що міжнародне співтовариство проігнорує воєнні зусилля України¹⁷.

Перенаправлення військової допомоги США

Конфлікт Ірану з Ізраїлем безпосередньо вплинув на розподіл американської зброї. Передові системи протиповітряної оборони, раніше призначені для України, були перенаправлені на посилення сил Ізраїлю і США в Перській затоці¹⁸. Повідомляється, що 20 000 боєприпасів проти безпілотників були перенаправлені з європейських театрів воєнних дій на Близький Схід¹⁹. Таке послаблення обороноздатності України є прямою вигодою Росії на полі бою.

Зростання цін на нафту підтримує російську економіку

Росія, перебуваючи під жорсткими західними санкціями, все ще експортує величезні обсяги нафти – насамперед до Китаю, Індії та деяких країн Глобального Півдня. Конфлікт викликав побоювання перебоїв у постачанні через Ормузьку протоку, що призвело до різкого зростання цін на нафту. Навіть помірне, стійке зростання збільшує доходи Кремля, допо-

17 <https://www.understandingwar.org/background/russian-offensive-campaign-assessment-october-7-2023>

18 <https://www.foxnews.com/video/6374281836112>

19 <https://abcnews.go.com/Politics/zelenskyy-us-moved-20000-missiles-fight-drones-ukraine/story?id=122662585>

магаючи фінансувати його військові зусилля і компенсувати економічні втрати від санкцій.

Логіка Кремля доволі однозначна – там розуміють, що будь-який конфлікт на Близькому Сході неминуче вплине на світові ціни на енергоносії, що матиме негативний вплив на рахунки та ціни на бензин. Це дестабілізуватиме ситуацію в країнах Заходу з однієї сторони і підвищуватиме доходи РФ з іншої. Так, після запровадження Трампом на початку квітня 2025 року тарифів у зв'язку ціни на еталонну нафту марки Brent впали до 60 доларів. Але конфлікт на Близькому Сході зняв весь вплив тарифів на енергетичні ринки, повернувши ціни до рівня кінця березня. Зокрема, після того, як США здійснили бомбардування ядерних об'єктів Ірану, ціна на Brent досягла п'ятимісячного максимуму в \$81,40. Втім, новини про припинення вогню допомогли ціні впасти до 69 доларів за барель²⁰.

Таким чином, враховуючи вищенаведені фактори, можна зробити висновок, що головним стратегічним інтересом РФ на Близькому Сході є підтримка постійної напруженості.

Водночас, як показує стрімке падіння режиму Асада в Сирії, ослаблена війною з Україною, Росія стрімко втрачає міжнародний вплив. Вона не встигає реагувати на всі виклики. Проте зарано казати про втрату Росією Ірану, адже їй є що втрачати: **втрата Ірану стане для РФ великим програвом у регіоні, а її позиції на Близькому Сході ще більше ослабнуть**. І вона цього намагатиметься не допустити – це буде основною стратегією РФ в регіоні.

Дистанціювання Росії від Ірану

Наразі, по завершенню гарячої фази конфлікту на Близькому Сході, нашими аналітиками фіксуються ознаки проведення РФ інформаційної операції з дистанціювання від Ірану.

25 червня 2025 року видання **The Insider** оприлюднило²¹ унікальні документи контррозвідки російської Федеральної служби безпеки (ФСБ), які, на думку видання, доводять, що "відносини між Росією та Іраном, незважаючи на показне зближення Москви з Тегераном, сповнені взаємної недовіри, і обидві країни продовжують активне шпигунство одна проти одної". На основі джерел у спецслужбах розслідувачі роблять висновок, що Росія все ж таки розглядає Іран радше як ворога, ніж як союзника, і не хоче дозволити йому заволодіти ядерною зброєю.

Серед оприлюднених документів російські контррозвідники пишуть про необхідність проникнення в іранські спецслужби з метою здобуван-

²⁰ <https://www.bbc.com/news/articles/cg5vr2rvzg4o>

²¹ <https://theins.ru/inv/282448>

ня цінної інформації про “підступні дії Ірану в Росії” (як-от інформаційні акції в релігійному середовищі, що можуть призводити до міжконфесійних конфліктів), а також про внутрішню ситуацію в Ірані (зокрема, наприклад, про можливого наступника аятоли Хаменеї). У документі також наводяться конкретні заходи, які передбачається вжити з метою перешкоджання підривному діям Ірану, – зокрема “здійснювати контррозвідувальний пошук серед вихідців з Ірану” і вербувати “випускників іранських релігійних центрів”²².

Водночас оприлюднені документи породжують низку запитань, на які розслідувачі не відповідають. Зокрема, не оцінюється загальна практика контррозвідки ФСБ. Існує достатньо ймовірна вірогідність того, що оприлюднені документи – це стандартна процедура для російського безпекового органу, який зобов’язаний в силу покладених завдань робити подібну аналітику по всіх країнах. Відповідно, незалежно від того, чи це союзна чи ворожа до РФ держава, контррозвідувальний орган зобов’язаний проводити оцінку ризиків та загроз.

Інше питання пов’язано з часом публікації цих документів. Адже факт отримання і оприлюднення розслідувачами документів, що дискредитують ірансько-російські відносини на фоні відверто слабкої союзницької позиції РФ під час конфлікту на Близькому Сході і неодноразових благань Ірану про допомогу, вказує на ознаки інформаційної операції. Вітім, щоб зробити додаткові висновки необхідно проаналізувати супутній інформаційний контекст.

Зокрема, в попередніх розділах вже було встановлено, що російський диктатор Путін двічі – 18 та 23 червня – робив публічні заяви про те, що РФ не допомагатиме Ірану, а Іран не просив допомоги. При чому друга заява прозвучала на безпосередній зустрічі з іранськими представниками, що вчергове ставить під сумніви твердження, що запитів про допомогу не було

Втім, варто згадати ще одну подію в інформаційному середовищі, а саме заяву голови Ради національної безпеки РФ, колишнього президента Медведєва і послідуочу реакцію президента США Трампа.

22 червня 2025 року, голова Радбезу РФ на свої сторінці в Telegram опублікував пост в якості реакції на бомбардування США іранських об’єктів. Медведєв заявив, що внаслідок удару Іран продовжить військову ядерну програму і створить ядерну зброю. “Низка країн готова безпосередньо поставити Ірану свій ядерний боєкомплект”, – сказав колишній президент, не уточнивши, кого він має на увазі²³. Подібна “ядерна риторика”

²² ibid

²³ https://t.me/medvedev_telegram/592

характерна для Медведєва²⁴, і зазвичай вона покликана перевірити реакцію країн Заходу на те, як далеко може зайти Росія. Зазвичай, попередні ядерні погрози голови російського Радбезу переважно зустрічали зворотню реакцію з боку європейських посадовців, на відміну від США. Втім цього разу, президент Трамп особисто і доволі різко відповів на пост Медведєва.

“Я правда почув, що Медведєв пообіцяв постачати ядерні боєголовки Ірану? Він дійсно це сказав чи це просто плід моєї уяви? Якщо він це сказав, і якщо підтвердиться, будь ласка, дайте мені знати НЕГАЙНО”, – написав Трамп в соцмережі Truth Social²⁵. Президент США дав зрозуміти, що слово “ядерний” є забороненим і до нього не можна ставитися “так небало”.

Експрезидент Росії пізніше заявив, що засуджує удар США по Ірану, однак Росія не має наміру постачати ядерну зброю Ірану. Він нагадав, що Росія начебто не має наміру постачати ядерну зброю Ірану, оскільки, “на відміну від Ізраїлю, є учасницею Договору про нерозповсюдження ядерної зброї”. Медведєв пояснив, що в своєму дописі, на який відреагував Трамп, йшлося про те, що інші країни могли б передати зброю Ірану²⁶.

Враховуючи, що перший допис Медведєва був зроблений російською і в російській мережі Telegram, а другий вже англійською та в мережі X (Twitter), можна зробити висновок, що саме західна аудиторія була цільовою для другого допису. **Відповідно, є певні причини вважати це своєрідним виправданням.**

Таким чином, простежуються цілком вірогідні ознаки скоординованої інформаційної операції з дистанціювання РФ від Ірану, в яку залучені вищі російські посадові особи та спецслужби. **Ця операція включає заяви Путіна про відсутність запитів на допомогу і, відповідно, російських дій на користь Ірану, виправдання експрезидента Медведєва та “неочікувано вчасний” витік і публікація компрометуючих документів російської контррозвідки.**

Враховуючи той факт, що в попередньому розділі ми висловили позицію, що РФ зацікавлена в збереженні впливу на Близькому Сході, то вважаємо, що інформаційна операція з показного дистанціювання від Ірану створює хибну картину реальності та є операцією прикриття.

²⁴ <https://informnapalm.org/en/medvedevleaks/>

²⁵ <https://truthsocial.com/@realDonaldTrump/posts/114733380709403439>

²⁶ <https://x.com/medvedevrussiae/status/1937207817397486056>

ВИСНОВКИ

Аналіз доступної в базі даних DALLAS документації, що стосується російсько-іранських відносин, доповнює дискурс навколо питання співробітництва двох авторитарних режимів, і не спростовує загальну картину реальності. **Партнерство Ірану та РФ має асиметричний характер: Іран у ньому виконує другорядну роль. Попри це, Тегеран успішно прийняв цю позицію та активно допомагає Росії посилювати її можливості для продовження війни проти України.**

Натомість Росія виказала себе ненадійним партнером. Ми визначили, що Путін не побоявся відмовляти Ірану в проханнях про допомогу, адже більше не потребує його як постачальника озброєнь: виробництво “Шахедів” вдалося налагодити, масштабувати і модернізувати в самій Росії. Крім того, Москва так і не використала у війні з Україною отримані від Ірану ракети Fath-360, на відміну від ракет і боєприпасів із КНДР.

Водночас, не існує достатніх аргументів вважати, що Росія планує відмовитись від Ірану назавжди.

Аналіз інтересів РФ в регіоні в контексті триваючої агресії Росії проти України дає підстави вважати, що близькосхідна карта вкрай вигідна режиму Путіна. Отже, з урахуванням наведених вище обставин, можна дійти висновку, **що ключовим стратегічним інтересом Росії на Близькому Сході є збереження постійної нестабільності в регіоні.** Відповідно, втрата іранської підтримки означатиме для РФ суттєве послаблення позицій у регіоні, чого вона намагатиметься будь-що уникнути. Саме це, ймовірно, визначатиме подальшу стратегію Росії на Близькому Сході.

Аналіз інформаційного поля дозволяє з певним ступенем обережності припускати, що після оголошення перемир'я між Іраном та Ізраїлем Росія проводить інформаційну операція прикриття, яке полягає в доволі демонстративному дистанціюванні від Ірану, що створює хибну картину реальності та переслідує дві мети:

- **зберегти можливість для діалогу з США, які, по суті виступили стороною конфлікту;**
- **і як наслідок, повернутися до стратегії посередника в конфлікті для виходу з міжнародної ізоляції.**

Втім, для моделювання подальшої російської стратегії щодо Ірану потрібно виходити з комплексного поєднання всіх інтересів РФ. Отже, ви-

никає питання – яким чином Росія, попри стрімку втрату впливу в регіоні, може зберігати присутність, а разом з тим продовжувати позиціонувати себе як посередника, щоб сподобатися американській адміністрації?

Стандартна російська стратегія ведення гібридних війн потребує використання сторін конфлікту у вигляді власних проксі. Таким проксі і має надалі виступати Іран – без ядерної програми, можливо навіть з новим лідером, але залежним від російської обмеженої допомоги. Росія може продовжувати обіцяти системи ППО і, якщо в Ірана будуть проблеми з виробництвом БПЛА, Росія може щедро постачати іранські дрони назад. Адже це та технологія, яку РФ успішно масштабувала в себе, і що однозначно не шкода передати Ірану.

Так чи інакше, Росії потрібне джерело нестабільності, що триматиме ціну на нафту на допустимому рівні. Відповідно, інформаційно Росія дистанціюється від Ірану, а насправді буде усіляко підтримувати обмежену життєздатність його режиму. Щоб надалі отримувати вигоду для себе.

Таким чином, міжнародному співтовариству слід вибудовувати власну стратегію поведінки виходячи з того, що одним з ключів до вирішення проблем на Близькому Сході є саме російське питання.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

ABC News. (2025). Zelenskyy says U.S. moved 20,000 missiles to fight drones in Ukraine.

<https://abcnews.go.com/Politics/zelenskyy-us-moved-20000-missiles-fight-drones-ukraine/story?id=122662585>

Al Jazeera. (2025). Iran–Russia analysis: Syria setback & strategic consequences.

<https://www.aljazeera.com/news/2025/1/18/iran-russia-analysis-syria-setback>

BBC News. Russia's dependence on Iranian drones increases.

<https://www.bbc.com/news/articles/cg5vr2rvzg4o>

BBC Ukrainian. Ізраїльський удар по Ірану: що відомо та чому це важливо.

<https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cwygv9z99nlo>

CNA. (2025). The evolving Russia–Iran relationship.

<https://www.cna.org/reports/2025/01/the-evolving-russia-iran-relationship>

CSIS. Understanding the growing collaboration between Russia and Iran. <https://www.csis.org/analysis/understanding-growing-collaboration-between-russia-and-iran>

Dallas Park. Удар по російському виробництву антен – чому це важливо. <https://dallas-park.com/uk/udar-po-rosijskomu-virobnicztvu-anten-chomu-cze-vazhlivo/>

Foreign Affairs. (2025). Iran and Russia's fragile partnership.

<https://www.foreignaffairs.com/russia/iran-and-russias-fragile-partnership>

Forbes Ukraine. (2025). Росія виробляє 2700 «Шахедів» на місяць, майже стільки ж імітаторів – ГУР.

<https://forbes.ua/news/rosiya-viroblyae-2700-shakhediv-na-misyats-mayzhe-stilki-zh-imitatoriv-gur-09062025-30369>

Fox News. Video: Israel-Iran conflict and Russia's role.

<https://www.foxnews.com/video/6374281836112>

InformNapalm. (2023). BabakovLeaks: Злам пошти Олександра Бабакова, заступника голови Держдуми РФ.

<https://informnapalm.org/ua/babakovleaks/>

InformNapalm. (2023). BagdasarovLeaks: Злам экс-депутата Держдуми РФ Семена Багдасарова. Іранський гамбіт.
<https://informnapalm.org/ua/bagdasarovleaks-zlam-eks-deputata-derzhdumy-rf-seme/>

InformNapalm. (2023). CyBInt: Злам російського виробника БПЛА. Частина 1.
<https://informnapalm.org/ua/cybint-zlam-rosiiskoho-vyrobnyka-bpla-part-1/>

InformNapalm. (2023). MedvedevLeaks: Злам листування Дмитра Медведєва.
<https://informnapalm.org/en/medvedevleaks/>

Institute for the Study of War. (2023). Russian offensive campaign assessment.
<https://www.understandingwar.org/backgroundunder/russian-offensive-campaign-assessment-october-7-2023>

Interfax. МЗС РФ висловив стурбованість ситуацією навколо Ірану.
<https://www.interfax.ru/world/1031818>

Medvedev, D. (2025). Telegram пост від 26 червня.
https://t.me/medvedev_telegram/592

Medvedev, D. (2025). X (Twitter) post on international security.
<https://x.com/medvedevrussiae/status/1937207817397486056>

NBC News. (2025). Russia and Iran sign treaty to deepen ties.
<https://www.nbcnews.com/news/world/russia-iran-sign-partnership-treaty-deepen-ties-face-western-sanctions-rcna188171>

Newsweek. (2025). Trump, Putin, Iran deal, and the Ukraine war.
<https://www.newsweek.com/trump-putin-iran-deal-ukraine-war-russia-2089972>

President of the Russian Federation. (2025). Договір про всебічне стратегічне партнерство між РФ та Іраном.
<http://www.kremlin.ru/supplement/6258>

Reuters. (2025). Iran parliament approves strategic pact with Russia.
<https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/iran-parliament-approves-strategic-pact-with-russia-2025-05-21/>

Reuters. (2025). Iran's supreme leader asks Putin to do more after U.S. strikes.

<https://www.reuters.com/world/china/irans-supreme-leader-asks-putin-do-more-after-us-strikes-2025-06-23/>

Reuters. (2025). Key provisions of the Russia–Iran strategic cooperation treaty.

<https://www.reuters.com/world/key-provisions-russia-iran-strategic-cooperation-treaty-2025-01-17/>

RBC. (2025). Підписання стратегічної угоди Росії та Ірану.

<https://www.rbc.ru/politics/17/01/2025/678a16759a7947fd8bd01120>

Stimson Center. (2024). Iran and Russia enter a new level of military cooperation.

<https://www.stimson.org/2024/iran-and-russia-enter-a-new-level-of-military-cooperation/>

The Geopolitics. (2025). Iran–Russia 20-year strategic cooperation agreement: Key takeaways.

<https://thegeopolitics.com/iran-russia-20-year-strategic-cooperation-agreement-key-takeaways/>

The Insider. (2025). Дюжина ножей в спину исламской революции. Секретные документы ФСБ подтверждают: Иран и Россия ведут шпионскую войну друг против друга.

<https://theins.ru/inv/282448>

The Jerusalem Post. (2025). Iran–Russia strategic alliance.

<https://www.jpost.com/middle-east/iran-news/article-830713>

The New York Times. (2025). Iran–Russia cooperation treaty signed in Moscow.

<https://www.nytimes.com/2025/01/17/world/europe/iran-russia-cooperation-treaty.html>

The Wall Street Journal. (2025). Israel's strike on Iran also hit Russian arms industry's once strong image.

<https://www.wsj.com/world/israels-strike-on-iran-also-hit-russian-arms-industrys-once-strong-image-2b986ba7>

The Wall Street Journal. (2025). Putin balances Iran alliance with Israel ties amid war risks.

<https://www.wsj.com/world/russia-putin-israel-iran-trump-4c89855e>

TIME. (2025). Trump calls for Iran's "unconditional surrender" after Israeli strike.

<https://time.com/7295400/trump-us-iran-israel-war-khamenei-strike-fordow-unconditional-surrender/>

Times of Israel. (2025). Putin says Israel will ensure safety of Russians at Iranian plant.

<https://www.timesofisrael.com/putin-says-israel-agreed-to-ensure-security-of-russians-working-at-iran-nuclear-plant/>

Trump, D. J. (2025). TruthSocial post on Russia–Iran cooperation.

<https://truthsocial.com/@realDonaldTrump/posts/114733380709403439>

The Washington Post. (2025). Russia's deadly drone industry upgraded with Iran's help, report says.

<https://www.washingtonpost.com/world/2025/05/29/russia-iran-drone-cooperation-industry/>